

Učebnice súčasnej ruštiny (Učebnik sovremennogo ruskogo jazyka) 2. díl

(Janek Adam – Mamonova Julija, Učebnice současné ruštiny (Učebnik sovremennogo ruskogo jazyka) 2. díl + 3 audio CD, Brno: Computer Press, 2011, 410 s., ISBN 978-80-251-2858-9)

Ján Gallo, Filozofická fakulta UKF v Nitre, jgallo@ukf.sk

V roku 2011 nakladateľstvo Computer Press, a. s. vydalo druhú časť *Učebnice súčasnej ruštiny*, ktorá je autorským počinom dvoch mladých kolegov – Adama Janeka a Julie Mamonovej. Aj pri spracovaní druhej časti učebnice sa autori usilujú o aplikovanie takých didaktických metód a postupov, ktoré prispievajú k aktívnemu osvojeniu si ruského jazyka ako cudzieho v súčasných podmienkach českej (i slovenskej) školy. Cieľom bolo vytvoriť aktuálnu, moderne a prakticky spracovanú učebnicu založenú na samostatnom aktívnom rozvíjaní komunikačnej kompetencie a uplatnení funkčného prístupu k prezentácii jazykového materiálu. Adresátmi môžu byť nielen študenti stredných a vysokých škôl, frekventanti jazykových kurzov pre pokročilých, ktorí budú s učebnicou pracovať na vyučovaní pod odborným vedením pedagóga, ale aj samoukovia a všetci tí, ktorí majú ambície zdokonaľiť svoje kompetencie v ruskom jazyku so zámerom docieľiť najvyššiu úroveň (C2) Spoločného európskeho referenčného rámca (SEERR). Práve pre nich vytvorili autori túto aktuálnu publikáciu, ktorou výrazne obohatili knižný trh o pomerne úzku paletu učebníc zameraných na daný odbor.

Koncepcne učebnica nadväzuje na 1. časť vydanú v roku 2009 autorskou dvojicou Adam Janek – Olga Belyntseva. Z hľadiska štruktúry druhú časť učebnice tvorí 15 ťažiskových štandardných lekcí. Po každej piatej autori zaradili opakovací blok. Učebnica je taktiež doplnená úvodom (s. 1 – 5), správou J. Dohnala (s. 7) a kľúčom správnych odpovedí (s. 346 – 410). Predpokladom úspechu modernej výučby cudzích jazykov sú aj kvalitné zvukové nahrávky nositeľov príslušného jazyka. Tieto atribúty autori recenzovanej učebnice v plnej miere naplnili a využili. Ozvučenie ťažiskových i doplnkových textov a textov zameraných na počúvanie tvorí súčasť učebnice v podobe verzie troch audio CD, a taktiež aj verzie s mp3.

V úvode (s. 1 – 5) A. Janek a J. Mamonova okrem príhovoru k študentom a oboznámenia so štruktúrou učebnice uvádzajú aj stručné metodické návody, ako pracovať s jednotlivými cvičeniami. Z hľadiska metodiky vyučovania cudzích jazykov to predstavuje neodmysliteľnú súčasť efektívneho zvládnutia preberaného učiva a v danom prípade to ocenia najmä samoukovia.

Ťažiskové lekcie sú spracované podľa jednotnej schémy, ktorá sa člení na dve časti. Prvú časť tvorí prehľadne usporiadaná a tradične abecedne zoradená slovná zásoba príslušnej lekcie s českými prekladovými ekvivalentmi. Následne autori výberovo z hlavného textu uvádzajú niekoľko ustálených gramatických a lexikálnych javov (taktiež s českými prekladovými ekvivalentmi) Hodnotíme to pozitívne, pričom na tomto mieste poznamenávame, že spolu s niekoľkými ďalšími cvičeniami by mohli vhodne poslúžiť (bez prekladových ekvivalentov) ako predtextové cvičenie, čo predkladáme autorom ako malý návrh pri prípadnom ďalšom prepracovanom a doplnenom vydaní učebnice. Druhá časť každej štandardnej lekcie obsahuje hlavný východiskový text, po ktorom nasleduje šestnásť cvičení zameraných na rozvíjanie jazykovej, rečovej, komunikačnej a prekladateľskej kompetencie. Výrazným kladom učebnice je samotný výber všetkých textov, ktoré sa v rámci jednej lekcie navzájom vhodne dopĺňajú. Ako celok sú tematicky vyvážené, čím vytvárajú

komplex reflektujúci potreby a záujmy mladých ľudí v interkultúrnych a interpersonálnych súvislostiach. Na tomto mieste sa nám žiada vyzdvihnúť skutočnosť, že súčasný trend v podobe zavádzania interkultúrnej komunikácie do výučby cudzích jazykov, kedy sa didaktika cudzích jazykov nezameriava len na výučbu daného jazyka, ale aj na sprostredkovanie vedomostí o kultúre daného národa je nezvratný a právom opodstatnený aj v recenzovanej učebnici. Na lepšie pochopenie niektorých javov sú hlavné texty doplnené stručným výkladom.

Náležitú pozornosť venujú A. Janek a J. Mamonova aj cvičeniam. Môžeme s potešením konštatovať, že tejto úlohy, ktorá pri tvorbe učebníc cudzieho jazyka tvorí neoddeliteľnú a podstatnú časť, sa zhostili na výbornú. Pozitívne hodnotíme nielen výstižné farebne odlíšené formulácie zadaní (pri niektorých aj s uvedením príslušných symbolov), štruktúru cvičení, logické usporiadanie a adekvátny výber, ale hlavne stanovenie ich vzdelávacieho cieľa pri nácviku tej-ktorej rečovej zručnosti alebo kompetencie. Všetky cvičenia sa svojím praktickým spracovaním jednoznačne pozitívne podieľajú na celkovej veľmi dobrej úrovni recenzovanej učebnice. V rámci gramatických javov a dopĺňujúcej slovnej zásoby vyzdvihujeme ich nenásilnú formu osvojenia a nácviku (cvičenia č. 6 + následný prehľadný výklad príslušného gramatického učiva, a taktiež cvičenia č. 8 – 11), vhodné skĺbenie nácviku fonetického javu (správne označenie prízvukov) s následným ústnym prerozprávaním daného textu (cvičenia č. 2), kombinácia porozumenia textu a tvorenia určitých gramatických javov (cvičenia č. 3), alebo výklad pravidiel používania daného písomného útvaru spolu s jeho konkrétnou ukážkou (pri ich uvádzaní bez prízvukov sa stotožňujeme s názorom autorov) a následnými úlohami, s ktorými sa v iných jazykových učebniciach stretávame len sporadicky alebo takýto druh cvičení úplne absentuje (cvičenia č. 13). S radosťou sme uvítali aj skutočnosť, že autori pri tvorbe cvičení zameraných okrem rozvoja komunikačných schopností študenta (na čo kladú v učebnici hlavný dôraz) nezabudli ani na starú dobrú klasiku prekladových cvičení a v dvoch častiach zaradili po pätnásť viet na preklad z češtiny do ruštiny a naopak (cvičenia č. 16). Správnosť prekladu si môžu študenti overiť v kľúčí, pričom autori učebnice adekvátne poukazujú na skutočnosť, že okrem uvedených ekvivalentov existujú aj varianty. Domnievame sa, že nácvik prekladateľskej kompetencie, ktorý vychádza z tradičnej gramaticko-prekladovej metódy výučby cudzích jazykov má i v súčasnosti svoje opodstatnenie. Na zosumarizovanie a utvrdenie prebratého učiva z predchádzajúcich piatich lekcí je nemenej dôležité a cenné aj zaradenie desiatich cvičení v troch opakovacích blokoch.

Neodmysliteľnou súčasťou učebníc cudzích jazykov je aj ich grafická úprava. V prípade recenzovanej učebnice možno konštatovať, že zodpovedá európskym štandardom, je spracovaná prehľadne, motivujúco, k čomu v neposlednom rade prispievajú aj doložené fotografie s popiskami.

Záverom možno konštatovať, že záujemcom o štúdium ruštiny na pokročilom stupni výučby sa dostáva do rúk učebnica, ktorá je metodicky dobre usporiadaná, prehľadná a prístupná. Dovoľme si tvrdiť, že v súčasnom období si už určite našla svojho adresáta. Pozitívny výsledok práce dvojice mladých autorov – A. Janeka a J. Mamonovej – je nespochybniteľný a my dúfame, že i v budúcnosti nás potešia ďalšími hodnotnými a užitočnými publikáciami zo svojej autorskej dielne.